

A BÁNYÁYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre. . . . 12 K. || Félévre 6 K.
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felolós szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, IV., (Belváros) Molnár-u. 33.
TELEFON 108-00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A Magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesületének közgyűlése.

A Magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesülete június 12-én tartotta Chorin Ferenc dr. elnöklésével rendes évi közgyűlést az egyesülethez tartozó bányá és kohóvállalatok képviselőinek nagyszámú részvételével.

Chorin Ferenc dr. elnöki megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a vasipar helyzete a múlt évben is öröndetesen fejlődött, különösen kiemelendő az, hogy nagy beruházások által műveiket a technikai fejlettség oly magaslatára emelték, mely a külföldi művekkel bátran kiállhatja az összehasonlítást. Nem oly kedvező a szénipar helyzete. Bár a magyar szénbányák a lefolyt évben ismét mintegy 35 millió koronát fektettek be, a bányák jövedelmezősége nem tartott ezzel lépést. Ennek egyik főoka az osztrák és a porosz kőszénbányák versenye, amely annál inkább vált érezhetővé, mert hazánk egyes részei geografiailag is közelebb fekszenek az osztrák és porosz bányákhoz. Emellett a kitűnően szervezett osztrák és porosz szénzindikatus Magyarországot exportterületnek tekinti s amíg saját területén versenytől nem kellvén tartania magasan tartja az árakat, a magyar piacra veti azt a szénmennyiséget, amelyet kedvezőtlen ipari konjunktúra mellett otthon elhelyezni nem képes. Ezzel a versenynyel szemben egyedül a vasuti tarifák nyújthatnának védelmet a magyar széniparnak, de a köteléki dijszabások ezt a védelmet is nagyrészen illuzioriuossá teszik, amennyiben a külföldi bányák szenét csaknem ugyanoly olcsó díjtétel mellett szállítják, mint a magyar szenét. A helyzet illusztrálására szolgáljon az a tény, hogy huszonkét magyar szénbánya, amelyekbe 244 millió korona van befektetve, a múlt évben összesen 8.800.000 korona osztalékot fizetett, ami mindössze 3.6 %-os kamatozásnak felel meg. Ez, tekintve a kockázatot, amelylyel a szénbányászat jár és az óriási tőkét, amelyeket igényel, valóban igen szomorú eredmény. Amikor az állam a kincstári szénbányászatra berendezkedett, ez a körülmény azt a reményt keltette, hogy a kincstár mint termelő megismerkedvén azokkal a nehézségekkel, amelyekkel a szénbányászatnak küzdenie kell, a közvélemény is igazságosabban fogja megítélni a szénbányák helyzetét s jobban át fogja érezni annak az iparág-

nak jelentőségét, amely 56000 munkást foglalkoztat, munkabérekben és tisztviselői fizetésekben 68 millió koronát fizet évenként s közel husz millió korona értékű ipari megrendeléseket tesz. Ez azonban nem következett be s a magyar szénipar még mindig alaptalan támadásoknak van kitéve a közvélemény előtt. Nem kíván ezekkel részletesebben foglalkozni s csak egy momentumot óhajt kiemelni, hogy nevezetesen a helyzet félreismeréséből eredhet csak az az állítás, mintha a magyar szénbányák nem jártak volna el a Máv. iránt mindig a legteljesebb loyaltással, sőt éveken át nagy áldozatkésszeggel. Nem szabad egy év adatait kiragadni. Egy évtized adataira támaszkodva konstatálja, hogy 1900-tól 1910-ig a magyar államvasutak olcsóbban szereztek be a regie-szenet, mint akár az osztrák, akár a porosz államvasutak. A szén árának emelkedése általános jelenség, amely világszerte mutatkozik. Így hiteles adatokból meritett két tényre hivatkozik csupán. Az Egyesült államok 16 nagy vasutjára vonatkozó adatok szerint a tonnakilométerenkénti, illetve tonnamérföldenként a szénköltés 1900—1910-ig 57.97 % -al; a porosz vasutakon 1899—1909-ig 50.8 % -al emelkedett. Azon reményét fejezi ki, hogy mindezen nehézség dacára a magyar szénbányaipar továbbra is következetesen fog a consolidatio útján haladni és nem fog lankadni a külföldi széniparral való versenyben.

A nagy tetszéssel és éljenzéssel fogadott elnöki megnyitó beszéd után Veith Béla udv. tanácsos szólaít fel, aki szóvá tette, hogy a szénipart a koalíciós kormány dédelgetett kedvencének tüntetik fel: Szerinte a koalíciós kormány mérte a legnagyobb csapást a szénbányaiparra azzal, hogy állami szénbányászatra rendezkedett be. Ezzel megbénította a szénbányák fejlődését, megnehezítette a kalkulációt, mert a bányáknak mindig számolniok kellett egyrésről az állami szénbányáknak kiszámíthatatlan tényezőktől függő versenyével, másrésről pedig azzal a körülménnyel, hogy munkásaik egy részét az állami szénbányák lefoglalták. Tartózkodni akar minden polémiától, de azért szükségesnek tartja a tényeknek kellő világításba való helyezését a közvélemény tájékoztatása végett.

Lázár Pál udv. tanácsos, az egyesület ügyvezető igazgatója foglalkozott azután hosszabb előterjesztésben az államvasutaknak 1906. és 1907. évi szénbeszerzései dolgában a képviselőházban elhangzott felszólalásokkal. Az előterjesztéshez többen szóltak hozzá. Rau Gottlob igazgató tiltakozik különösen az ellen az állítás ellen, mintha a bányák e két esztendőben silányabb minőségű szenet szállítottak volna. Farbaky

„Palace Szálloda“

Budapest, VIII.,
Rákóczi-ut 43.

A szálloda öttermeiben estiönként kolozvári
Pongrácz Lajos hangverseny. Elsőrendű ma-
gyar és francia konyha. Elsőrendű borok.

UNTERREINER JÁNOS volt
alsóútráföldi vendéglős
— vezetése mellett. —

István ministeri tanácsos szintén szükségesnek tartja a közvélemény teljes tájékoztatását. E célból részletes számszerű adatokkal kellene megvilágítani a bányák eljárását. Engel Ármin vezérigazgató rámutat arra, hogy a folytonos waggonhiány folytán a bányákban a készletek felhalmozódtak, ami lehetetlenné tette a szénnek oly osztályozását, mint rendes elszállítás mellett. A panaszok pedig nem annyira a minőségre, mint az osztályozás hiányára vonatkoztak. Hönsch Árpád szerint a munkabérek emelkedéséről közzétett hivatalos adatok magukban véve is eléggé igazolják a termelési költségek rendkívüli emelkedését. Még több felszólalás hangzott el, mire a közgyűlés egyhangulag a következő határozatot fogadta el:

A Magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesülete a magyar államvasutak 1906. és 1907. évi szénbeszerzéseire vonatkozólag a közvélemény tájékoztatására szükségesnek tartja a tényálladékokat a következőkben megállapítani:

I. 1906-ban a magyar szénbányák a folytonos sztrajkok, passiv resistencia, a tömeges kivándorlás, melynek hatását még most is érzik, végül pedig a nagy mértékű öltött waggonhiány folytán sem az államvasutakkal, sem a magánfogyasztókkal szemben nem teljesíthették egész szerződéses kötelezettségeiket. Ugyanez volt a helyzet Ausztriában is. A sztrajk és a waggonhiány azonban mentesítő körülmények, amelyek kizárják a kártérítési igény támasztását. A szénbányák mindent elkövettek ami csak módjukban állott, hogy az ország szén nélkül ne maradjon. Az adott válságos körülmények között a magánfogyasztók a vis major esetét elismerték, mert tudták, hogy hiába kísérelnék meg, hogy a bányákat a szállítások elmaradásáért felelősségre vonják. Nem így az államvasutak, amelyek 1907-ben az elmaradt és külföldi szénrel pótolta szállításokért az árkülönbüzetet követelték az összes hazai szénbányáktól. A magyar bányák ezt a követelést visszautasították és vizsgálat elrendelését kérték a ministertől annak megállapítására, hogy a szállítások elmaradásáért terheli-e a bányákat felelősség. A vizsgálatot elrendelték és az államvasutaknál heteken át folyt. Hatósági bizonyítványokkal és hiteles okiratokkal megállapították, hogy mely sztrajkok és waggonhiány okozták a szállítások elmaradását és kiderítették, hogy a vis major esete teljes mértékben fennforog és az államvasutak követelésének jogalapja nincsen. Ebből világos, hogy a bányák nem kértek és nem kaptak ajándékot az államtól és az államvasutak csak oly követelést ejtettek el, amelynek bírósági érvényesítésére semmiféle kilátás sem volt.

II. Nem részesültek kedvezményben a bányák a szerződéseknél 1908-ban történt felmondásának elfogadásánál sem. A szerződéseket 1905-ben azzal a kifejezett feltétellel kötötték, hogy azok felmondhatók, ha bizonyos feltételek beállanak. Ez a feltétel volt a termelési költségeknek, munkásmozgalmak, sztrajkok és hasonló körülmények folytán való árnyaltalan emelkedése. Az államvasutak és a szállító közötti nézeteltérés esetében dönt a minister, de nem mint érdekelt fél, hanem a körülmények méltányos mérlegelésével, tehát mint arbiter. A bányavállalatok a felmondással kapcsolatban hivatalos okiratokkal igazolták, ami különben köztudomású volt, hogy a termelési költségek 1906-ban ép a munkásmozgalmak és az anyagok drágulása következtében rendkívüli módon emelkedtek. Az államvasutak a felmondást a miniszterhez terjesztették fel. A minister nem zárkozhatott el a bányák által igazolt tények elől és utasította az államvasutakat, hogy az egyes bányavállalatokkal tárgyaljanak a termelési költségek emelkedésének számszerű megállapításáról. Midőn ez is tisztázva lett, a minister el-

fogadta ugyan a felmondást, de kikötötte, hogy a bányák kötelesek ugyan azon mennyiségeket három évre biztosítani, súlyos kötbéreket állapított meg a szerződésileg biztosított mennyiségeknek minden körülmények között való pontos szállítására és végül kikötötte, hogy az áremelés nem tehet ki többet, mint amennyit a termelési költségeknek okmányokkal igazolt emelkedése már a megelőző évben kitett.

III. Végre ami azt a kifogást illeti, mintha a kritikus években rossz minőségű szén szállítottak volna, a szénbányák kijelentik, hogy a szerződés egész tartama alatt mindig frissen aknázott szénét kapott az államvasut, a szerződésileg meghatározott bányákból és az államvasutaknak meg volt a joga minden szállítást kellő módon ellenőrizni.

*

A gyűlésen jelen voltak: Dr. Chorin Ferencz elnök. Végrehajtóbizottság: Szende Lajos, Tolnay Lajos, Veith Béla. Ugyvivő igazgató: Lázár Pál. Titkár: Fodor Ferencz. A választmány: 1. Brennerbergi kőszénbánya r. t. képvis. Riegel Vilmos, bányaig. 2. Budapestvidéki kőszénbánya r. t. Engel Ármin vezérig. 3. Dolha-rókamezői vasgyár r. t. Farbak István, m. kir. főbányatanácsos. 4. Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társ. Neugebauer Viktor, min. tan., igazgató. 5. Esztergom-szászvári kőszénbánya r. t. Frischmann J., igazgató. 6. Északmagyarországi egy. kőszénbánya r. t. dr. Stiller Mór, ig. tag. 7. Felsőmagyarországi bánya és kohó r. t. Hevessy Lajos, vezérig. 8. Fülöp szász-Coburg-góthai herceg ő fensége vasgyárai Schröder Gyula, igazg. 9. Frigyes főherceg ő cs. kir. fensége bányái. (Osterr. Berg- und Hüttenwerks-Ges.) Drolz Hugó. 10. Ganz és Társa petrovagorai vasbányái Kail József, igazgató. 11. Heinzelmänn-Fele vasgyár bányatárs. hisnyai Heinzelmänn Alfréd. 12. Kaláni bánya és kohó r. t. Semlitsch Alajos, közp. igazgató. 13. Magnetitpar r. t. Ehrlich Emil, vezérig. 14. Magyar általános kőszénbánya r. t. Szende Lajos, vezérig. 15. Magyar asphalt r. t. Rózsa Mihály, vezérig. 16. Magy. kir. Állami vasgyárak központi igazgatósága Vajkay Károly, min. tan., vezérigazgató. 17. Bárány Radvánszky-Fele kőszénbánya-vállalat, Mandello és Társa Mandello Hugó. 18. Rudai 12 apostol bányatársaság dr. Buchrucker, igazg. 19. Salgótarjáni kőszénbánya r. t. dr. Chorin Ferencz főrendiházi tag, eln. 20. Sárkány J. K. örököse csetneki vasgyár bts. Sárkány Miksa. 21. Szab. osztr.-m. államv. társ. bányái és kohói Veith Béla, igazgató. 22. Urikány-zsilvölgyi magy. kőszénbánya társ. Tolnay Lajos, v. b. t. t., igazg. tag. 23. Vitkovici bánya és vaskohó társ. Hönsch Árpád, igazg. Számvizsgáló-bizottság Breuer Lipót, Pollacsek Sándor, Rau Gottlob, Weiss Ármin.

Jelentés a földgázról.

A pénzügyminisztérium kiadásban megjelent egy füzet, amely beszámol a földgázforrások eddigi eredményeiről. A jelentés két részből áll. Az első részt „Az erdélyi medence földgáz tartalmazó anti klinálsairól” dr. Böckh Hugó főbányatanácsos, a bányászati és erdészeti főiskola tanára írta, a második részt: „A Nagysármás és Kissármás községek határában végzett mélyfurások leírása” címmel pedig Böhme Ferenc bánya-mérnök, a nagysármási kutató kirendeltség vezetője.

Böckh Hugó elmondja, hogy az erdélyi medence

**TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:**

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

neogen rétegeiben már régóta ismerték a gázömléseket és egyes kőolajnyomokat, de a legutóbbi időkig alapos kutatások nem történtek. Csáklya és Tövis községek határában és Algyógyon vannak csekély petroleumnyomok, Vizaknán pedig a sótest körül sok helyütt akadni petroleumra. A sótestek közelében a sós agyagban ismételtelen találtak aszfaltot egyes fészkek vagy erek alakjában. Így Vizaknán, Désen és Tordán. A Székelyudvarhely közelében lévő Szejkefürdő ásványos forrásaiban olajnyomok észlelhetők. De nem hiányoznak iszapvulkánokra utaló jelenségek sem, így a többek között Szászcsanánál, Ladamosnál és Segesvárnál.

A furások a káliumsóra való kutatás céljából indultak meg. Lóczy Lajos, Papp Károlylyal együtt Nagysármásnál tűzte ki az első számú furást. Miután ez nem tudott kellő mélységre lehatolni, Kissármáson kezdték meg a második számú furást, amely váratlanul óriási mennyiségű földgázt szolgáltat. Lóczy ekkor vizsgálatai alapján megállapította három főbb antiklinális vonalat létezését s ez arra indította Mály Sándor miniszteri tanácsost, hogy az egész medence részletes tanulmányozását javasolja a miniszternek.

E tanulmányozások egyelőre csak a „Mezőség”-re terjedtek ki, de az erdélyi medence tektonikája e vizsgálatok alapján egészen új világításban áll előttünk. Böckh ezek után részletesen leírja a vizsgálat tapasztalatait, amelyekből arra következtet, hogy az erdélyi medencében óriási mennyiségű földgáz van, de lehetséges az is, hogy káliumsóra is fognak akadni. Ez nagyon sok furást fog igényelni, de a káliumsók esetleges feltalálásával járó haszon megéri a kockázatot.

Böhm Ferenc, a nagysármási kutató kirendeltség vezetője a mélyfurásokat írja le ebben a jelentésben. Elmondja, hogy nagysármási első számú furás (a káliumsó után) harminchat heti munkát vett igénybe s összesen 627 métert furtak le a földbe. Több ízben baleset is történt a vésővel, amely nagyon hátráltatta a munkát, amelyet végre is abban kellett hagyni. Ez a furás több sóforrást is tárt fel s ugyanekkor egy kevés földgázt is észleltek.

A második furást Kissármás határában határozták el, még pedig azért is, mert ott a báró Bánffy-féle Bolygóréten mocsárgázos sós pocsolyák vannak. A Bolygórét folytatásában több sós-forrás mutatkozik. A furást tehát a Veszprémy-féle birtokon, a marosludas-besztercei vasúti vonal 13. számú órházának közelében kezdték meg 1908 november 25-án. Két nap múlva már huszonkét méternyire furtak s ekkor jelentkeztek először a gyulékony gázok. Ugyanekkor percenként tíz liter sósvíz bugyogott elő a furólyukból. A gáz eleinte csak kis mennyiségekben jelentkezett, úgy, hogy minden veszély nélkül meg is gyujthatták.

De december 14-én 114 méter mélységből annyi gáz tört elő, hogy a furótoronyban lógó lámpa világánál hatalmas robbanással meggyulladt s a furótorony fázát lángba borította. A robbanás ereje földhözcsapta a munkásokat, akik később csak tíz órai nehéz munka után tudták a furólyukból elötörő hatalmas lángoszlopot földhányással elfojtani. Azóta úgy a furólyuk legbelső csövén, mint a többi csőközi hézagon át állandóan nagy zajjal tört elő a gáz.

1909 január 12-én százhatvan méter mélységből akkora erővel tört ki a gáz, hogy a furólyukban lévő vizoszlopot 15—20 méter magasra lövelte ki, a furótoronyban függő biztosító lámpákat eloltotta s a munkát négy órán át lehetetlenné tette. A gázok akkoriban már igen megnehezítették a furó-üzemet; furás közben a nagynyomású öblögető víz, melyet gőszivattyú nyom az üreges furórudazaton át a furólyuk fenekére, a gázok nyomását még meg tudta fékezni, különös nehézségekbe ütközött azonban a furórudazat meghosszabbítása; ilyenkor a gőszivattyút meg kellett állítani, a gáz pedig hatalmas nyomással 15—20 méter magas sugarakban lövelte ki a rudazaton át az öblítő vizet. Egy-egy furórudnak bekapcsolása, mi rendes körülmények között alig tart néhány percig, a gáz okozta nehézségek miatt néha négy óráig is eltartott. A vizsugárnak a furórudazaton belül való felszökése ellen egy a rudazat alapjában alkalmazott fölfelé záró golyós szeleppel próbáltak védekezni. Ennek azonban az lett a káros következménye, hogy a gőszivattyú szünetelése alatt a feltóduló gázok a furórudnak a szelep alatti részét oly erővel tömték teli a furólyuk fenekéről felrántott agyagos homokkal, hogy az így keletkező dugót az újból megindított gőszivattyú nem tudta kilövelni. Később a gázok nyomása már oly nagy lett, hogy azt a gőszivattyú nem tudta legyőzni és a gázok a rudazaton és szivattyún át visszakergették az öblítővizet. 1909. január 26-án a furólyuk 192 méter mélységet ért el és 320 milliméteres béleletcső tetejére csavart manométer négy atmoszféra nyomást mutatott, dacára annak, hogy a gázok a tömitetlen csőösszeköttetéseknel erősen kifújták és a csőalját megkerülve annak külső oldalán is felszállhatnak.

Január 30-án 207.4 méter mélységből hatalmas robajjal oly nagy nyomású gáz tört elő, hogy a béleletcső tetejére alkalmazott és az öblítőviz elvezetésére szolgáló tömlőt elszakította és messzire elsodorta. Azóta a 320 milliméteres béleletcsőből állandóan nagy mennyiségű gáz tódult ki, mely finom permetezéssel 15 méter magasságig lövelt 7 Baumé fokos sósvizet.

A január 30-iki gázkitörés után a furóüzemet ideiglenesen beszüntették, mert a furótoronyhoz

SZIVATTYUKAT és MÉRLEGEKET

GARVENSWERKE

WIEN, II., HANDELSQUAI 130.

gyárt mint különleges-
séget és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és dia-
phragma-szivattyukban

(B. 96/443/46.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

közel álló gőzkazánban való tüzelés gázrobbanást idézhetett volna elő.

A jelentés ezek után azokat a munkálatokat írja le, amelyeket mi annak idején bőven ismertettünk. A káliumosó után való kutatás természetesen abban maradt s azon igyekeztek, hogy a földgázt elszárájk.

Egy harmadik furást is megkezdték Nagysármáson, ez most is üzemben van, de az eddigi elért mélységig geológiai tekintetben semmi újat és érdekeset nem tárt fel.

Uj eljárás petroleum és „shale“-olajok kezelésére.

A találmány tárgya eljárás petroleum és ugynevezett „shale“-olajok (agyaggala-olajok) kezelésére; az eljárással új és jobb minőségű kereskedelmi termékek állíthatók elő.

A találmány oly párlatok kezelését foglalja magában, melyekből a szokásos eljárásokkal csak igen csekély százaléknál világító olaj kapható. A találmány értelmében ezen párlatokból lényegesen nagyobb mennyiségű és jobb minőségű világító olajokat, valamint könnyű párlatokat is kapunk, melyek, ha azokat a továbbiakban leirandó módon szagtalanítjuk, terpentin pótlására használhatók. Végül még oly párlatot is kapunk, mely a kereskedelemben kapható alkalmas lámpákban felhasználható.

A kezelendő olajat, mely nyers vagy nem nyers olaj lehet, frakcionált desztillációnak vetjük alá. A terpentinpótlék előállítására azokat a frakciókat tartjuk vissza, amelyek sűrűsége 15 fok C-nál 0,770—0,795 és az Abel szerint meghatározott gyuladási pontjuk 18—40 fok C. között fekszik.

Azon frakciók, melyek sűrűsége 15 fok C-nál 0,790—0,840 és Abelszerint meghatározott gyuladási pontjuk 40—100 fok C. között fekszik, világító olajok előállítására használhatók fel. A nagyobb sűrűség a megvizsgált olajban tartalmazott színezett anyagok mennyiségétől és az olajban tartalmazott paraffin mennyiségétől függ. Ezen anyagok mennyisége a desztilláció végső frakcióiban növekszik úgy, hogy minden erősen színezett vagy paraffinszerű olaj végső frakcióit meg kell vizsgálni és ha szükséges, a paraffint el kell távolítani, mielőtt az olajat a következő kezelésekre egyikének alávetnők.

A találmány tárgyának egyik kivitelénél például Boryslav-petroleum nyers párlatából, melyből a szokásos kezelésnél csak körülbelül 45 százalék világító olaj kapható, körülbelül 73 százalék ily olajat kaphatunk; a találmány szerint előállított olaj jobb, mint az, amelyet a szokásos módon állítottak elő. Emellett a kereskedelemben hasznosítható egyéb melléktermékeket is kapunk, mint ez a továbbiakból kitűnik.

A Boryslav-petroleumot frakcionált desztilláció útján a következő arányszámok szerint osztjuk meg: 3 térfogatrészt, melynek sűrűsége 15 fok C-nál 0,757.

24 térfogatrészt, melynek sűrűsége 15 fok C-nál 0,776—0,778.

73 térfogatrészt, melynek sűrűsége 15 fok C-nál 0,8255 és Abel szerint megállapított gyuladási pontja 65 fok C.

Az első frakció alkalmas lámpákban használható.

A második részt képező párlatot alkalmas alaku

tartályba töltjük, melynek anyagát nitrogéndioxidgázok nem támadják meg és a következő kezelésnek vetjük alá:

Bármely alkalmas eljárással előállított nitrogéndioxidgázt valamely megfelelő eljárással, pl. azáltal, hogy a gázt a folyadékban keresztülszívjuk, a párlattal bensően összekeverünk. A nitrogéndioxidgázt vagy külön edényben állítjuk elő és a folyadékot tartalmazó tartályba vezetjük, vagy magában ezen tartályban állítjuk elő.

A következő eljárás alkalmas arra, hogy a nitrogéndioxidgázt a találmány tárgyát képező eljárás számára külön edényben állíthassuk elő. A párlat 100.000 kg.-jának szagtalanítására elegendő nitrogéndioxidot szabályos és ellenőrizhető módon fejleszthetünk, ha 15,5 fok C-nál 1,840 fajsúlyú kénsavból 72 kg.-ot adunk 30,5 kg. salétromsavas nátrium és 315 kg. kristályos vasvitriol keverékének igen vizes oldatához; szükség esetén a fejlesztést meleg alkalmazása által is elősegíthetjük. A vasvitriolt az elméleti mennyiséghez képest főlegesen alkalmazzuk, hogy a reakciónál keletkező salétromsavat redukáljuk.

A gázt úgy, amint az fejlesztetett, fölhasználhatjuk, minthogy azonban tiszta gázzal jobb eredményt érünk el, a nyers nitrogéndioxidgázt tisztíthatjuk is azáltal, hogy lassanként vízben földoldott marónátronon (nátriumhidroxid) bocsátjuk át. A gázt ezután koncentrált vasvitrioldat által abszorbeáltatjuk. Ezen oldat fölhevítése által igen tiszta nitrogénoxid szabályos és ellenőrizhető fejlődését érjük el.

A kezelést addig folytatjuk, míg a nitrogéndioxid némi fölöslegét nem értük el. A folyadékot ezután a környezet hőfoka szerint 12—18 óra hosszat pihentetjük, hogy a reakció teljes lefolyását biztosítsuk. A folyadékból kivett próbát ezután vasvitriolnak vízben való koncentrált oldatával összerázzuk, hogy a nitrogéndioxidfölsőleget elnyeljük. Ezen próba célja annak megállapítása, hogy a szagtalanítás kellő mértékben eléretett-e. Ha a folyadék már szagtalan, a nitrogéndioxidfölsőleget eltávolítjuk azáltal, hogy a szagtalan folyadékot vasvitriolnak vízben való koncentrált oldatával kezeljük.

Az egymással összekevert folyadékokat ezután állni hagyjuk, ami által azok elkülönítenek. A vizes oldat fölmelegítése által a nitrogénoxidot visszakaphatjuk.

A szagtalanítást rendszerint közönséges hőmérsékletnél (körülbelül 15 fok C.) végezzük, lehetséges azonban 100 fokig terjedő hőmérsékletnél is elvégezni.

A vizes oldatból dekantált folyadék szagtalan és a legtöbb kereskedelmi alkalmazásban a terpentin alkalmas pótlékát képezi.

A harmadik párlat kezelése a következő:

A kátrányanyagok elkülönítését szokásos módon 66 Bé fokú kénsavval való kezeléssel végezzük. A kénsav mennyisége a körülmények szerint változik és rendszerint nagyobb, mint ezen folyamatnál szokásos. A kénsavmennyiség a kezelendő olaj sulyának közel 3 százaléka vagy valamivel több. Az olajat leüleptetés után a savról dekantáljuk és alkálikus kezelésnek vetjük alá azáltal, hogy az olajhoz oly keveréket adunk, melynek összetétele a következő: Ammonia 28 Bé fokú vizes oldatából a dekantált olaj sulyának csaknem egy ezredrésze; egy ezred olajsulyrész lakmusz kockákban és két ezredrészt víz.

Az ammoniával, lakmusszal és vízzel való kezelés után fél óra hosszat keverünk és több órán át leüleptítünk. Az olajat ezután dekantálás útján leválasztjuk.

A lakmusz az olajat szagtalanítja, szinteleníti és

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célra
megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

deriti, az ammonia pedig a jelenlévő savanyu testeket közönbösíti és vízben oldható anyagokká alakítja át úgy, hogy azok eltávolíthatók.

Ammonia alkalmazása előnyösebb, mint szodáé, mert az ammonia az olajból azon anyagokat, melyek a lámpabeleket használat közben eltömik, megkeményítik vagy azokra más tekintetben károsan hatnak és a kapillaritást csökkentik, hatásosabban távolítja el.

Az olaj szinte ezen állapotban kissé sárgás, de előzőleg 115—150 fok C-ig hevített Florida-Walker-föld hozzáadása által szinteleníthető. Ezután ismét dekantálunk.

A továbbiakban nyers Burmah-olaj kezelését írjuk le. Ez olaj sűrűsége 15 fok C-nál 0,815 és Abel szerint meghatározott gyuladási pontja 20 fok C.

Először is az egész olaj 20 százalékát képező könnyű párlatot választjuk le és kénsavval, lakmusz ammoniás oldatával és Walker-földdel kezeljük. A kapott termék fajsúlya 0,771, gyuladási pontja (Abel) pedig 10 fok C.

Ezután az egész olaj további 10 százalékát képező könnyű párlatot vagy terpentinpótlékot választjuk le, melyet nitrogéndioxyddal kezelünk. A kapott termék sűrűsége 15 fok C-nál 0,793, gyuladási pontja (Abel) pedig 35 fok C. Ezután az egész olaj 32 százalékát képező frakciót vesszük ki és kénsavval, lakmusz ammoniás oldatával és Walker-földdel kezeljük. A termék sűrűsége 15 fok C-nál 0,833 és gyuladási pontja (Abel) 68 fok C.

15 fok C-nál 0,815 sűrűségű és Abel szerint megállapított 48 fok C. gyuladási ponttal bíró skót „shale“-olajat (agyagpalaolaj) ugynevezett „twice-run“-olajat következőképpen kezelünk: A terpentinpótlék előállítására azokat a frakciókat használjuk, melyeknek fajsúlya 0,775—0,758 és gyuladási pontja (Abel) 32—41 fok C. Világítóolaj előállítására azon frakciókat használhatunk, melyek sűrűsége 0,790—0,832 és gyuladási pontjuk (Abel) 55—100 fok C. A könnyű frakció a kiindulási anyag 20 százaléka, a világító frakció 64 százaléka. Ezeket a savanyu kezelésnek vetjük alá (illetve 1 és 5 százalék 66 fok B_e kénsavval való kezelésnek) és ezután ammoniás lakmuszoldattal kezeljük (28 fok B_e vizes ammonioldat, melynek súlya a frakció súlyának két ezrede, két ezredsúlyrész lakmusz kockaalakban és két ezredsúlyrész víz a világító olaj és 1—5 százalék ammoniás lakmuszoldatot a könnyű párlat számára.

Habár a találmány tárgyát különösen nyers Boryslav-petroleumpárlat, nyers Burmah-olaj és „Twice-run“ skót „shale“-olaj számára írtuk le, világos, hogy más petroleum-olajoknál is alkalmazható azzal az eredménnyel, hogy oly utolsó frakciókat, vagy termékeket kapunk, melyek kereskedelmi értékkel bírnak. Ez különösen a világító olajokra és terpentinpótlékra nézve áll. A találmány mindenütt alkalmazható, ahol a termékeket tulajdonságaik más, mint az itt felsorolt célokra alkalmasakká teszik. Az ammoniás lakmuszoldattal való kezelés a desztillált olaj minden frakciójánál alkalmazható.

Ha pl. „shale“-olajok könnyű frakcióját kezeljük, a kénsavval és ammoniás lakmuszoldattal való kezelés előnyösebb, mint a nitrogéndioxyddal való kezelés oly célból, hogy mint az említett példánál, szagtalanítsunk és szintelenítsünk.

A következőkben néhány kezelési módot ismertetünk.

Sumatra-olaj, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,769 és gyuladási pontja (Abel) 0 fok C. 36 százalék világító olajat adott, mely ha kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel kezeltetett, 15 fok C-nál 0,800 fajsúlyal és Abel szerint megállapítva 48 fok C. gyuladási ponttal bírt.

Borneo-olaj, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,879 és gyuladási foka (Abel) 70 fok C. 6 százalék világító olajat adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,840—45 és 14 százalék világító olajat, melynek faj-

súlya 15 fok C-nál 0,880—85; ezen olajok gyulladási foka (Abel) 47 fok C., illetve 75 fok C. Az olajok kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel való kezelés által állítottak elő.

Galíciai-olaj, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,828 és gyuladási foka (Abel) 22 fok C. 15 százalék nehéz párlatot adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,780 és gyuladási foka (Abel) 18 fok C.; az olaj nitrogéndioxyddal kezeltetett. Az olaj 10 százalék olyan világító olajat adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,835 és 10 százalék világító olajat, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,870—75; az olajok gyuladási pontja (Abel) 00 fok C., illetve 85 fok C., ha a kezelés kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Welkenfölddel történt.

Galíciai (Wielopal)-olaj, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,8385 és gyuladási foka (Abel) 29 fok C. 10 százalék nehéz párlatot adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,785 és gyuladási pontja (Abel) 21 fok C. föltéve, hogy az olaj nitrogéndioxyddal kezeltetett. Az olaj 15 százalék oly világító olajat ad, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,828 és gyuladási pontja (Abel) 60 fok C., valamint 4 százalék oly világító olajat, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,65—70 és gyuladási pontja (Abel) 80 fok C. föltéve, hogy kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel kezeltetett.

Galíciai (Petrolea)-olaj, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,814 és gyuladási pontja (Abel) 18 fok C. 20 százalék nehéz párlatot adott, melynek fajsúlya 15 C-nál 0,775 és gyuladási pontja (Abel) 18 fok C., ha az olaj nitrogéndioxyddal kezeltetett. Az olaj kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel való kezelésnél 15 százalék oly világító olajat ad, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,812 és gyuladási pontja (Abel) 52 fok C.

Galíciai (Kabyanka)-olaj, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,835 és gyuladási pontja (Abel) 26 fok C. nitrogéndioxyddal való kezelésnél 30 százalék nehéz párlatot adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,784 és gyuladási pontja (Abel) 21 fok C. Ha az olaj kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel kezeltetett, 30 százalék oly világító olajat adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,848—50 és gyuladási pontja (Abel) 74 fok C.

Romániai olaj (Schela Tintea), melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,897 és gyuladási pontja (Abel) 36 fok C. 12,5 százalék nehéz párlatot adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,786 és gyuladási pontja (Abel) 21 fok C., ha az olaj nitrogéndioxyddal kezeltetett. Az olaj 15 százalék oly világító olajat adott, melynek fajsúlya 15 százalék C-nál 0,825—26 és gyuladási pontja (Abel) 70 fok C, és 5 százalék oly világító olajat, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,866—70 és gyuladási pontja (Abel) 88 fok C., ha az olaj kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel kezeltetett.

Romániai olaj (Buzeu), melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,8085 és gyuladási pontja (Abel) 28 fok C. nitrogéndioxyddal való kezelésnél 27 százalék nehéz párlatot adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,799 és gyuladási pontja (Abel) 26 fok C. Az olaj 21 százalék oly világító olajat adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,8245 és gyuladási pontja (Abel) 71 fok C., ha az olaj kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel kezeltetett.

Hannoverai olaj (Wietze Steinfurt), melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,951 és gyuladási pontja (Abel) 100 fok C. kénsavval, ammoniás lakmuszoldattal és Walker-földdel való kezelésnél 28 százalék oly világító olajat adott, melynek fajsúlya 15 fok C-nál 0,870 és gyuladási pontja (Abel) 89 fok.

Eljárás marónátronnak és a nátrium sóinak előállítására kovasavas nátrium segélyével.

A nátrium sóinak kovasavas nátrium segélyével történő előállítását többször megkísérelték már, de sikertelenül, mert az eddigi eljárásoknál a lecsapott kovasavas vztartalmu és azt a sóoldattól szűrés útján elválasztani gyakorlatilag lehetetlen.

Hasonlóképpen nem járt sikerrel az az eljárás sem, mely szerint a kovasavas nátriumnak szétbontása mésvíz segélyével történik, mert ezen eljárásnál maró nátron és kocsonyás kovasavas mész fejlődik, melyet ugyancsak lehetetlen szűrés útján elkülöníteni.

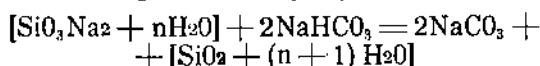
A jelen találmány tárgyát képező eljárás már most azáltal tűnik ki, hogy annál a kovasavas nátriumot, melyet koncentrált oldatban használunk, ekvivalens mennyiségű savanyu sóoldattal, vagy amennyiben lehetséges, szilárd savanyu sóval bontjuk szét. A szétbontás után, mely igen gyorsan történik, a kapott terméket a kovasav vztelenítése céljából kb. 200°-ra fölhevítjük. A keveréket már most ismét vízzel hozzuk össze, majd az oldatot leszűrjük és kristályosodni hagyjuk.

A szűrőn végül igen finom homok alakjában kovasav marad vissza.

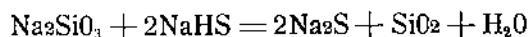
Általában akként járunk el, hogy a kovasavat az előállítani kívánt sónak savanyu sója segélyével, melyet bármily alakban használhatunk, kicsapjuk és a kapott terméket a kovasav vztelenítése céljából fölhevítjük. Ekként a szűréssel járó hátrányok teljesen ki vannak küszöbölve.

A jelen eljárást például nátriumkarbonát előállításánál a következőképpen fogantatosítjuk:

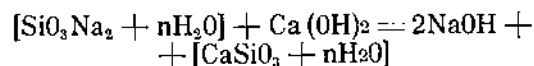
A kovasavas nátriumnak 45° Bé sűrűségű lugját nátronbikarbonáttal átgyurjuk és pedig a következő egyenletnek megfelelő mennyiségekben:

Ezen terméket már most jól összekeverjük, kb. 200°-on teljesen kiszáritjuk, majd kilugazzuk. Végül az oldatot leszűrjük és kristályosodni hagyjuk. A kovasav a szűrőn marad vissza. Az eljárást továbbá nátriummonoszulfidnak előállítására is használhatjuk. Ezen célból a szilikát oldatára a nátrium szulfohydrátjának koncentrált lugját reagáltatjuk és pedig a következő egyenlet szerint:

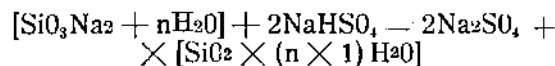

A kapott terméket kiszáritjuk és a már részletezett módon kezeljük tovább. Hasonlóképpen járunk el, ha marónátront akarunk előállítani: ezen esetben oltott meszet reagáltatunk a kovasavas nátrium lugjára, amikor is marónátron és vztartalmu kovasavas mész fejlődik a következő reakcióegyenlet értelmében:

A keveréket már most a kovasavas mésznek vztelenítése céljából kiszáritjuk, majd ismét vízzel hozzuk össze, mely a nátront föloldja. Végül az oldatot leszűrjük, amikor is a szűrőn, por alakjában, kovasavas mész marad vissza, melyet azután gyengén leöblítünk. Nátriumsulfát előállításánál a kovasavas

nátrium lugját nátriumhydroszulfáttal hozzuk össze, amikor is a következő reakció megy végbe:

A földgáz.

Hatalmas kőteteket lehetne már megtölteni, azon cikkeket, híreket és füzetekkel, melyekben boldogboldogtalan elmondja szakvéleményét és jótanácsait a levegőbe ömlő sármási gázzal. Örömmel állapítjuk meg, hogy sok irás és szóbeszéd helyett végre komolyan hozzáfognak a gáz gyakorlati felhasználásához; a próba-furások erősen folynak, a zólyombrezói gyárban már készítik a csöveket a földgáz vezetésére s amint a tervezett furásokat bevégezik, nyomban megkezdődik a földgáznak a városokba való bevezetése. Mály Sándor miniszteri tanácsosnak, akinek a földgáz felfedezése körül rendkívüli érdemei vannak, egy ujságíró előtt tett nyilatkozatából azt is megtudjuk, hogy a földgáznak Kíssármásról Budapestre való bevezetését a kormány elhatározta.

Mály miniszteri tanácsos a földgáz-vezeték készítéséről és a földgázra vonatkozó tervekről a következőket mondotta:

A zólyombrezói állami vasgyárban egyelőre egy negyven kilométeres vonalra készülnek a vezetősövek a sármási földgáz elvezetésére. A cső, amely most készül 200 milliméter átmérőjű lesz. A távolság nagysága szerint, ahová a gázt vezetjük, a csövek átmérője is különböző lesz: 150–200 milliméteres. A csöveket azért készítettük, hogy legyen egy kis készletünk arra az esetre, ha a furási munkálatok befejezést nyernek és a csövek lerakása már szükséges lesz.

— Jelenleg öt helyen folyik a furáspróba. Dicső-szentmárton, Marosugra, Marosszentgyörgy, Szászrégen Nyárád-Szt.-Benedek. A zólyombrezói gyár egy hónap alatt 3–6 kilométer hosszúságú csövet képes előállítani. A budapesti vezeték számára egyelőre még nem dolgoznak a gyárban. Ennek a vezetéknek 400–500 milliméter átmérőjének kell lenni a vonal hosszúsága miatt. Ezeket is a zólyombrezói gyárban akarja a kormány elkészíttetni. A budapesti vezeték 450 kilométer hosszúságú lesz, ennek elkészítéséhez két esztendő kell a gyárnak. A pesti vezeték készítéséhez csak akkor fognak hozzá, hogyha az említett öt furóhely elegendő anyagot ad, ugyanakkor kezdjük majd el a tárgyalásokat Budapesttel is, addig nem tárgyalunk.

— Jelenleg azon dolgozunk, hogy a sármási hatalmas forrást amerikai-rendszerrel, páterekkel elzárjuk. Kár azért a tömérdek gázért, ami most hasznavehetetlenül elpocsékolódik és haszontalanul a levegőbe röpi. El akarjuk zárni a forrást, hogy azután, mikor szükségünk lesz rá, újra kinyithassuk. Ha az elzárás

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVEZŐR-GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEKBEK:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

nem sikerül, akkor betömjük a forrást és a környéken nyitunk új forrásokat, ahonnan nem tudul oly erővel ki a gáz és a kut elzárható.

A furási munkálatokat az idén be akarjuk fejezni. Az év végéig tíz furó pontot akarunk megtámadni. Juniában még 10–12 geológus megy le Kissármásra és ezek az idén még a Nagy-Alföldet is meg akarják vizsgálni. A kolozsvári egyetem tanszéke is kapott megbízást, mert nem akarom, hogy a kolozsvári egyetem kimaradjon ezekből a munkákból. A furógépeket Ausztriából és Amerikából rendeltük ezek közül öt már dolgozik.

— Hol fogjuk először bevezetni a kissármási gázt, még nem tudjuk. Ha Marosszentgyörgyön ad a furás elegendő gázt, akkor a három kilométer távolságra fekvő Marosvásárhelyre vezetjük a gázt és így Marosvásárhely lesz az első város, amelyet földgázzal világitanak. A tárgyalásokat ezzel a várossal már megindítottuk.

A gázon kívül petroléumot is várunk a furásoktól, mert a geológiai viszonyok teljesen azonosak Romániával, Kaliforniával, Bakuval. Öt geológusunk tartózkodik most Romániában és tizenhat napig végeznek ott kutatásokat Lóczy Lajos dr., Böck Hugó főbányatanácsos, Vnuto Ferenc főbányatanácsos, Böhm Ferenc mérnök, a kissármási kirendeltség vezetője és Vitális dr., a selmeci főiskola adjutánsa.

— A furások eredményétől függ minden, mert igaz, hogy Sármás ellát ötször akkora várost mint Budapest, de a minisztérium el akarja hallgattatni azt az egyetlen kifogást, mely arra van bázisozva, hogy nem lehet egy negyvenmilliót építkezést és egy város világitását egy forrásra alapítani.

Dr. Bischitz Béla lapunk főszerkesztője hosszabb tartózkodásra Balatonboglárra utazott.

Házasság. Deutsch Aladár felsőcserzési m. kir. bányamérnök, házasságra lépett Selmecbányán Hell Emma urleánnyal.

Kuriai döntés. Fontos és érdekes döntvényt hozott a Kuria egy konkrét esetről. A döntvény szerint a bányászati bérletszerződés nem egyéb, mint szerencseszerződés. Az eset a következő: Schlauch Lőrinc, Nagyvárad püspöke még az 1891 évben bérbé adta a vaskóhi vas- és márványbányákat. A bérleti szerződést később Róth Gusztáv vállalkozó vette át, de csakhamar abbahagyta a megkezdett, de meddőnek mutatkozott bányászatot. Ekkor a bányákkal ismét új kezek kísérleteztek s közben Róth meghalt, mire özvegy, Della Donna Mária — kártérítés címén — 2.416.000 korona erejéig beperelte a püspökséget azon a címen, hogy férjének több bányaterületet nem adtak át. A Kuria a napokban hozta meg elutasító ítéletét a következő indokolással: valamely területen található kőzeteknek bányászati kizárólagos kiaknázási joga iránt létrejött haszonbéri szerződés önmagában véve szerencseszerződés jogtermészetével bír; az ilyen szerencseszerződésnél tehát — külön kikötés nélkül — a haszonbérbe adót az illető fajta kőzetek létezésé iránt általában véve, ugyancsak erre vonatkozóan a hely és idő tekintetében szavatosság nem terheli.

Bányalátogatás. A pécsi iparos-tanonciskola fémiparos osztályának növendékei a múlt héten Sziebert Róbert tanító vezetés mellett Pécs-bányatelepre rán-

dultak, hogy az ott működésben levő gépeket S z t r a k a Ferenc bányatanácsos engedélyével megtekintsék. Először is Judás Nándor tisztviselő és Mikics Rajmár brikett gyári művezető kalauzolása mellett a brikettgyártást tekintették meg, hol az aprító gép és a Couffinhal rendszerű prés került bemutatásra, mellyel perccenkint 25 db 10 kilogramm súlyú briket-téglát lehet sajtolni. Majd a szénosztályozásnál alkalmazásban lévő gépet, láncpályát, kazánház és gépház dupla-hengeres Coumpont gépjét tekintették meg, valamint az aknaházban nyerték a legszükségesebb tudnivalókról a kellő magyarázatot. Innen a Schroll aknánál alkalmazásban levő Regner rendszerű szivattyugép, az új rendszerű víznyomó megtekintése után Tomanek Róbert művezető mutatta meg a bányatelep gyönyörű berendezésű villamtelepét, hol nagy érdeklődéssel hallgatták az előadást.

Magyar-Francia bányatársaság. Dr. Luby Gyula, a máv. jogtanácsosa, nagy tervekkel foglalkozik, egy új francia-magyar aranybánya társaságot akar létrehozni, amely a Kőrösbánya mellett levő nagyon elhanyagolt karácsi arany- és ezüstbányákat akarja a franciák tőkével üzembe venni.

Új vasut Kissármáson. A múlt számunkban tettük szóvá, hogy a kissármási kirendeltséget a rossz vasuti összeköttetések miatt Kolozsvárra helyezték át. Ugyáltszik, hogy Kissármás mégis kap új vasutat. A Magyar Agrár- és Járadekbank és a Magyar Bank és Kereskedelmi részvénytársaság egy régi helyi érdekű koncesszió alapján építik meg a nagyra hivatott viczinálist.

Érdekes köszönlet. Nagybányáról írják lapunknak, hogy az új hid építésénél a hidlábhoz szükséges ásatásoknál a kék agyagban apró tiszta fekete kőszendarábokat találtak. Az érdekes nyomokra felhívták a geológusok figyelmét.

Elgázolta a bányaló. Szomorú históriáról számol be pécsi tudósítónk: A D. G. H. T. bányájának Schroll-aknája fölötti palabányán a csiléket egy ló huzza. Szegény, munkában agyonhajszolt fáradt bányaló, melyet arra is használnak, hogy az u. n. hányó-aljban kivágott fatörzseket a bányába vonszolja. A ló körül két cigány dolgozik. Az egyik Csonka Márton, tegnap délután a lovat a bányaaljba vezette, hogy fatörzseket szállítson a bányába. Már épen rá akarta tenni a hámfát a törzsre, mikor a ló valamitől megijedt és eliramodott, magával vonszolva néhány méternyire a cigányt is. A Bánomi-ut elején megvadult és nekirohant Szabó Mihályné 72 éves asszonynak és elgázolta. A szerencsétlen asszonyt életveszélyes sérülésével a bányatelepi kórházba szállították. A cigány csak könnyebb horzsolásokat szenvedett. A szerencsétlenség ügyében megindult a vizsgálat.

Úti bőröndöt

és egyéb finom bőrart legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Rudapest, IV. Múzeum-körút 5. Telefon 67-00.

Grand Prix arangérem Páris.

Olcsó szabott árak.

A cím fontos.

(B)3832|61|24)

Vételre kerestetnek:

- I. 300—400 méter pléhcső szellőztetési célokra alkalmas, átmérő kb. 25 cm.
- II. 1 ércapritó-gép (hengermű vagy malom) ólomérc 3 mm-re való aprítására.
- III. 15 darab jókarban levő csille (oldalcsille.)
Önsúly ca 3 m/m.
Raksúly ca 6—9 m/m.
Nyomtáv ca 60 cm.

Ajánlatok „ZUZÓMŰ” jeligére
MEZEI ANTAL hirdetési irodájába
Budapest, IV., Eskü-ut 5. kéretnek.

(B. 3|833|613,25)

Kénesdi bányaművünkhöz

anyagraktár-kezelőt

keresünk. Pályázók életkoruk, nyelvismeretük, fizetési igényük kitüntetése mellett szolgálati bizonyítvány másolatokkal felszerelt folyamodványukat folyó hó végéig terjesszék ide be.

Felsőmagyarországi bánya és kohómű r.-t.
Budapest, V., Mérleg-utca 3.

(B. 606,608|24)

POSNANSKY ÉS STRELITZ

zfalt és kátrány vegyíttermékek
gyára

ERZSÉBETFALVA.

Városi iroda:

BUDAPEST,
VI., Podmaniczky-u. 27.

Különlegességei:

Kátránymentes „Gloria” cement-aszfalt fedéllemez, „PERMANIT” fedéllemez (gyapjúnevezlemez) saválló., „COLORIT” piros fedéllemez. — Aszfalt elszigetelőlemez ólombetéttel. (B. 1308|446; 25.)

Szent-Lukács-fürdő, teli és nyárigyógyhely, Budán
csusz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos pénzió. KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás. K. 877,501:52, II.)

2 bányafelvonó

szivattyúk, tartányok, távirdahuzal, normális és kiviasutli sínek, valamint az összes transmissió-részek olcsón kaphatók:

Abeles Emilnél Budapest, V., Váci-ut 88.

(B. 835) (597) 24. TELEFON 132-14.

1911. évi 924. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyági m. kir. és társ. bányaműigazgatóság a Józsefbányaosztályban *megközelítőleg* évi 14000 és a Ferencbányaosztályban *mintegy* évi 19000 vasuti csillékben, szintes vaspályán lovakkal való *meddő, zuzóérc, érc és anyagok szállításának* biztosítása — valamint Déváról — részben Nagyágra, részben pedig az egyes bányaosztályokhoz és magtárokhoz szállítandó körülbelül évi évi 3900 q. élelmiszer, évi 3900 q. szertári anyag és *mintegy 7500 q. érc- és zuzótermény tengelyfuvarozásának* szerződésileg való biztosítása céljából 1911. évi okt. hó 1-től kezdődő és 1914. évi szeptember hó 30-án végződő 3 (három) esetleg 6 (hat) évi időtartamra, a nagyági bányaműigazgatóság iroda helyiségében 1911. évi július hó 4-én megtartandó árlejtést hirdet.

Felhívtnak ennél fogva a vállalkozni kívánók, hogy egy koronás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat az alantírt bányaműigazgatósághoz legkésőbb 1911. évi július hó 1-ig annál is inkább nyujtsák be, mivel a később érkező ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlat beküldésével egyidőben — külön — a nagysági bányaműigazgatóság pénztárának címezve, köteles minden ajánlattevő 2000 (kettőezer) korona bánatpénzt, akár készpénzben, akár állami letétekül elfogadható értékpapírokban beküldeni.

Ajánlatok tehetők külön a bányalóvasuti szállításra és külön a tengelyen való fuvarozásra is.

Az árlejtés feltételei érdeklődőknek megküldetnek vagy betekintheők az érdeklődők által az igazgatóság irodájában naponként délelőtti 8—12 óráig.

M. kir. és társ. bányaműigazgatóság.

Nagyságon 1911. évi június hó 4-én.

Sziklay s. k.

P. H.

(24)

kir. bányatanácsos.

Szlojtkai
sósóvíz

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERV BAJOKAT
GYÖKERESÉN GYÓGYÍT.

Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli R.-T.”-nél, Budapest. Telefon 162-84

(B. 19270|441,17)

RUGGYANTAÁRUKAT, ASZBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS TÖMÍTÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGBEN SZALLIT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.